

6,18,69. — 3) *bestimmen, anseheren*: तेभ्यः संकल्पिता भागाः स्वयमेव स्व-
येभुवा MBu. 13, 4349. 3, 11005 (p. 369). मृत्युरस्य — कृत्तः संकल्पिता धात्रा
773. mit dem loc. eines nom. abstr.: कुमारस्ते विशाखं च पितृवे सम-
कल्पयन् 14389. 14395. 4, 1221. 13, 1134. — 4) *sich einbilden, sich den-
ken*: राजडक्षितुर्विलासप्रायमाकारमात्मभिलापमूलमिव यथा संकल्पये-
त् Daçak. in Benf. Chr. 197, 1. — 5) *weihen, einem Verstorbenen die
letzte Ehre erzeigen*: तत्पुत्र शीघ्रं विधिना विधितैर्वसिष्ठमुच्यैः सक्तो
द्विजेन्द्रैः । संकल्प्य राजानमदीनसत्त्वमात्मानमुर्व्यामभिषेचयस्व ॥ R. 2, 72,
53. — 6) *sich bedenken, zögern*: असंकल्पयन् Kauç. 42.

— उपसम्, partic. उपसंस्कृत darüberstehend, dariübergeresetzt: उपसं-
सर्त्तलसन्मकरतोरणैः Buig. P. 4, 9, 54. — caus. 1) *aufstellen, niedersetzen*:
यस्तु देशः प्रियस्तस्य जीवतो ऽभूत् । तत्रैनमुपसंकल्प्य पितृमेधं प्रचक्रिरे ॥
MBu. 16, 199. — 2) *aufstellen, erwählen*: ब्रह्माणमुपसंकल्प्य चरुश्रयण-
माभेत् Gṛhjasamgr. 1, 87.

कल्प (von कल्प) 1) adj. f. आ a) *was sich macht, möglich*: येषां कल्प-
मास Çat. Br. 2, 4, 3, 3. — b) *geeignet, befähigt, im Stande, einer Sache
gewachsen, vermögend*: सात्वतत्वा न कल्पासीत् Buig. P. 1, 6, 7, 13, 1.
18. mit dem gen.: वेदानां सर्वदेवानां धर्मस्य यशसः श्रियः । मङ्गलानां ब्र-
तानां च कल्पं (उपेन्द्रं) स्वर्गापवर्गयोः ॥ 8, 23, 22. mit dem loc.: अकल्पः
स्वक्रियायाम् 7, 12, 23. कुटुम्बभरणे 3, 30, 13. 31, 18. 5, 14, 23. im comp.:
स्वभरणाकल्प 3, 30, 14. mit dem infin.: यदा न शासितुं कल्पः 4, 13, 42.
4, 8, 51. अकल्प्य एयामधिराहुमञ्जसा पदम् 4, 3, 21. कल्पे व्यसि im kräfti-
gen Mannesalter Vikr. 42, varia aber richtige l. für कल्पे. — 2) m.
कल्प gaṇa वृत्तादि zu P. 6, 1, 203. a) *Satzung, Regel, Ordnung, Brauch*;
Verfahren, Art und Weise (विधि, न्याय) AK. 2, 7, 39. 2, 8, 1, 24. Trik. 3,
3, 275. H. 839, 743. an. 2, 293. Med. p. 2. अवा कल्पेषु नः पुमः RV. 9, 9,
7. का विरतिं मिथुनत्वं प्रवेद क मृतूक उ कल्पमस्याः AV. 8, 9, 10. 20,
128, 6. बन्धुभिः सक्तः कल्पं ततो मामुपयास्यसि (Vishnu spricht) MBu.
13, 953. कल्प als Bein. von Çiva 12, 10368. Çiv. प्रथमः कल्पः eine vor
allen andern geltende Regel; ein Verfahren, welches vor allen andern
den Vorzug verdient AK. 2, 7, 39. एष वै प्रथमः कल्पः प्रदाने क्वयकव्य-
योः । अनुकल्पस्त्वयं ज्ञेयः M. 3, 147. प्रभुः प्रथमकल्पस्य यो ऽनुकल्पेन व-
र्तते । न सोपराधिकं तस्य दुर्मतेर्विद्यते पालम् ॥ 11, 30. क्विया प्रथमः
कल्पो द्वितीयश्चौधरीसैः MBu. 13, 4728. 3726. Çik. 67, 18 (v. l. für उदारः
कल्पः). 99, 23. Mālav. 12, 2. तत्र नः प्रथमः कल्पो यदयं ते च — श्रियं ता-
नम्वीमहि dafür haben wir zunächst zu sorgen, dass MBu. 3, 2622. R.
2, 32, 58. एककल्प Kāṭj. Çr. 1, 6, 14. कल्पः शावाशौचस्य Regel in Betreff
der Verunreinigung durch einen Todten M. 3, 74. कल्पविद् Ragu. 1, 94.
यथाकल्पं यथाविधि R. 1, 11, 14. Viçv. 10, 9. एतेन कल्पेन auf diese Weise
RV. Prāt. 13, 9. M. 12, 69. MBu. 13, 3603. यथोक्तैर्नैव कल्पेन M. 3, 72.
नामदानादिभिः कल्पैः R. 4, 37, 10. संधिविग्रहम् — द्विषोनिं द्विविधोपायं
ब्रह्मकल्पम् MBu. 13, 235. सोपराधिककल्पेन M. 7, 185. निर्विकल्पैककल्प
einzig dastehend und keine Wahl zulassend Dhūrtas. 88, 1. पशुकल्प
der Ritus beim Thieropfer Åçv. Gṛh. 1, 11. ब्रह्मचारि 3, 6. आचार्य,
विवाह u. s. w. Kauç. 92. 140. आह ० M. 1, 112. MBu. 13, 4241. 4335.
स्नातकव्रत ० M. 4, 259. शौच ० 3, 140. आप्तकल्प die im Unglück geltende
Regel 11, 28. दान ० MBu. 13, 3252. कल्पशुद्धि (nach dem Sch. = आह-
कल्पादिनिर्णय) VP. in Buig. P. I, xxxvii. fg. कल्पान्गाथा नारांसीः Re-

geln über die Gebräuche Taitt. År. 2, 9. 10. sg. P. 4, 2, 60, Vārtt. 3. 4.
3, 66, Vārtt. 3. 4, 1, 19, Vārtt. 2, Sch. 4, 2, 66, Sch. Buig. P. 2, 6, 25. Ind.
St. 1, 44 u. s. w. कल्पप्रयोगे चोत्पन्ने ज्योतिषे च परं मतः MBu. 13, 470.
न कल्पमात्रे nicht bloss nach den äussern Regeln, nach der äussern Form
(den Veda studiren) Pār. Gṛh. in Z. d. d. m. G. 7, 537. कल्प sg. die Ge-
samtheit der Vorschriften über Ritual, eines der 6 Vedāṅga, Trik. H.
230. H. an. Med. Muṇḍ. Up. 1, 1, 5. Çikṣu. 41. P. 4, 3, 105. Madhus. in Ind.
St. 1, 13. सम्यगधीतस्य परिज्ञातच्छन्दसो ऽमुष्मिन्कर्मणि विनियोग इति
कल्प आद्रियते Durga in der Einl. zu Nir. वेदं सकल्पं सरक्ष्यम् M. 2.
140. कल्पविधि Daçak. in Benf. Chr. 189, 17. — Verfahren (medic.): क-
पायपाककल्प Suçr. 2, 173, 9. 176, 2. नारकल्प 2, 36, 21. कल्पेतरं bei
dem anderes Verfahren stattfindet 216, 8. — b) am Ende eines adj. comp.
die Art und Weise von dem und dem habend, ihm nahe kommend, ähnlich:
ब्राह्मणं, वैश्यं, शूद्रं Ait. Br. 7, 29. अग्निं कल्प Çat. Br. 6, 1, 1. 10. महर्षि-
कल्पैर्यतिभिः R. 1, 3, 21. महर्षिकल्पा MBu. 13, 510. प्रलैरशानिकल्पैः R. 1.
40, 19. गिरिकल्पानां कुञ्जराणाम् 3, 32, 46. Draup. 3, 2, 5. Viçv. 1, 7. 10. 6.
Siṃkhjak. 36. Pāṇkāt. 206, 4. II, 184. वाचा पीयूषकल्पया Buig. P. 3, 3.
20. प्रभातकल्पा शर्वरी die der Morgendämmerung nahe kommende Nacht.
die Nacht zur Zeit der Morgendämmerung Ragu. 3, 2. मृतकल्पा todten-
ähnlich, fast todt Jāñ. 2, 219. 3, 248. MBu. 1, 5827. R. 1, 17, 5. 3, 45, 22.
विसंज्ञ ० MBu. 2, 2240. R. 2, 21, 34. 5, 30, 15. अमेय ० beinahe undurch-
dringlich (काच) MBu. 4, 1013. प्रतिपन्न ० beinahe vollendet Kumāras. 3.
14. कृीनकल्पं mangelhaft Jāñ. 1, 126. Die ursprüngliche subst. Natur
des Wortes tritt noch deutlich hervor in folgenden Zusammensetzun-
gen: महात्मभिर्विक्रिसमानकल्पैः MBu. 13, 645. अग्निसमकल्प R. 3, 35, 48.
Nach den Grammatikern ist कल्प in dieser Verbindung ein tonlose-
suff. P. 5, 3, 67. Vop. 7, 63. Ein vorangehendes म् geht nicht in den V-
sarga über P. 8, 3, 38. 39 (vgl. Kic. und Vārtt.); ein vorangeh. fem.
auf ई und ऊ wird verkürzt 6, 3, 43. fgg. Vop. 7, 49. Wird auch mit ei-
nem verb. fin. verbunden, welches in diesem Falle den Ton hat, wenn:
es nicht mit einer praep. u. s. w. verbunden ist: देवः पर्वतिकल्पम्
kocht ziemlich gut P. 8, 1, 57, Sch. Vop. 7, 63. — c) *Alternative, Frei-
stellung der Wahl* (विकल्प) H. an. — d) *eine best. grosse Zeitperiode*.
ein Tag Brahman's oder 1000 Jaga (die für das Bestehen der Welt
festgesetzte Zeit) AK. 1, 1, 3, 21. Trik. H. 160. H. an. Med. Hariv. 520.
322. VP. 270. 631. 24, N. 6. 26, N. 9. Colebr. Misc. Ess. II, 396. fg. 414. fg.
Alg. 120. निशावसान आरब्धो लोकाकल्पो ऽनुवर्तते । यावद्दिनं भगवतो
मनुभुञ्जंश्चतुर्दश ॥ Buig. P. 3, 11, 23. ब्राह्मः कल्पः, पादः क, वाराहः
क ० 34-36. VP. 25. कल्पायुषो विबुधाः Buig. P. 2, 2, 25. स्यान्नु परस्तात्का-
ल्पवासिनाम् 4, 9, 20. Çāntig. 4, 2. कल्पारम्भात् Rāga-Tar. 1, 23. Im ÇKDa.
werden nach dem क्रमसंदर्भप्रभासखण्ड folgende 30 Kalpa (die einen
Monat Brahman's bilden) mit Namen aufgezählt: श्वेतवाराह, नील-
लोहित, वामदेव, गायत्रार, रौरव, प्राण, बृहत्कल्प, कन्दर्प, सत्य, ईशान,
ध्यान, सारस्वत, उदान, गरुड, कौर्म (Brahman's Vollmondstag), नार-
सिंह, समाधि, आग्नेय, विष्णु, सौर, सोमकल्प, भावन, सुप्तमासिन, वैकुण्ठ.
आर्चिष, वल्मीककल्प, वैराज, गौरीकल्प, माहेश्वर, पितृकल्प (Brahman's
Neumondstag). Nach dem MBu. im ÇKDa. sollen 12 solcher Monate ein
Jahr Brahman's bilden, 100 solcher Jahre sein Lebensalter; 50 Jahr